

Ali ljudje res spreminjamo vreme?

Draga Nejka,

se spomniš, ko si prejšnjič, ko smo bili skupaj v Bohinju, vprašala Marto: »Marta, a bi znala narediti, da bi bilo zmeraj sonce in ne bi nikoli deževalo? Tvoje vprašanje mi je dalo misliti – kako bi bilo, če bi znali spreminjati vreme? Bi bili dovolj modri, da bi vsaki roži, vsakemu drevesu odmerili ravno prav sonca in ravno prav dežja? Da bi bile jagode na vrtu lepe, rdeče, in lubenice polne okusa? Verjetno bi potrebovali kar nekaj časa, da bi se naučili skrbeti za vse rastline – koliko opravkov ima tvoja mama že s svojim zelenjavnim vrtom, kaj šele, če bi morala skrbeti za cel gozd! No, narava s tem nima težav, če jo le pustimo pri miru.

V resnici se vreme ne prilagaja rastlinam, ampak se rastline prilagajajo vremenu: najlepše rastejo tam, kjer jim je najbolj prijetno. Nekatere rastline uživajo v ogromnih količinah dežja (spomni se na deževni pragozd!), nekatere, kot je tvoj kaktus, pa obožujejo sonce in potrebujejo čisto malo vode, ker jo znajo same shraniti. Če se na to ne bi ozirala in bi svoj kaktus pričela obilno zalivati vsak dan, bi mu korenine zgnile in bi kmalu umrl. Točno to lahko povzročimo tudi po nesreči, če nevede spreminjamo vreme.

Kot že veš, smo ljudje sicer inteligentni, nismo pa vsevedni in smo glede marsičesa še čisto nevedni. K sreči smo zelo radovedni, in marsikaj ugotovimo čisto po naključju. Nekoga je recimo zanimalo, kakšna je bila temperatura na današnji dan pred 10-timi leti. In pred 100-timi leti. In 1000 let nazaj. Celo 10 000 let in še več nazaj! In kaj je ugotovil? Da se je temperatura zraka in oceanov v zadnjih stotih letih zvišala za eno stopinjo, kar je ogromna sprememba temperature za tako kratko dobo!

Sprememba temperature zraka za eno stopinjo seveda sama po sebi ni usodna, toda s sabo zaradi prepletenosti celotnega vremena na Zemlji potegne še celo kopico sprememb: več snega in ledu se stali, zaradi česar se dvigne morska gladina, morje postane manj slano in Zalivski tok se lahko ustavi in ohladi Evropo za več stopinj, več vode izhlapeva, ponekod je pade manj, ponekod pa več kot sedaj. Huda neurja, suša, vročinski valovi so pogostejši, oceani postajajo bolj kisli. Vse to vodi v manj »pohlevno« vreme in spremembo življenjskega okolja mnogih rastlin in živali, kar lahko povzroči izumrtje mnogih vrst!

Ko smo izvedeli za segrevanje Zemlje, nas je znanstvenike, radovedne kot smo, pričelo zanimati, zakaj. Je to naravno? Smo morda mi krivi? Ta velikanska sprememba temperature zraka sovpada s časom, ko je človek pričel na veliko kuriti premog in nafto, krčiti gozdove, gojiti ogromne količine goveda, skratka, neizmerno se širiti čez naš planet. Toda to seveda še ne pomeni, da smo avtomatsko mi krivi. Če se dve stvari zgodita hkrati, sta to morda lahko vzrok in posledica. Lahko je tudi oboje posledica nečesa tretjega. Ali pa gre zgolj za naključje – za dve nepovezani stvari. Ne vemo, dokler se ne poglobimo in poskušamo razumeti.

Znanstveniki so v zakup vzeli vse možne vzroke, ki so si jih lahko zamislili – vpliv človeka, vulkanske izbruhe, spremembe v Zemljini orbiti in moči, s katero sveti Sonce, naravna nihanja v temperaturi

Zemlje, in mnoge druge. Enega za drugim so jih podrobno preučili in sedaj so že skoraj 100% prepričani, da je glavni povzročitelj segrevanja Zemlje prav človek, ki krči gozdove in pri uporabi fosilnih goriv v ozračje sprošča pline, ki nato kot topla greda segrevajo Zemljo – to so predvsem ogljikov dioksid, metan in dušikovi oksidi.

Pozor! To debato o tem, ali je spreminjanje temperature Zemlje (tudi) naravno ali ne, nekateri zelo radi uporabijo, da preusmerijo pozornost stran od drugih pomembnih dilem in vprašanj. Recimo tega, da se Zemlja segreva, pa če smo za to krivi ljudje ali ne. Ali tega, da ljudje prehitro izsekavamo gozdove in s tem škodujemo vsem na Zemlji. Ali tega, da poleg toplogrednih plinov v ozračje spuščamo tudi drobne prašne delce. Poleg tega, da so ti škodljivi za naša dihala, tudi odbijajo sončno svetlobo in povečujejo količino oblakov, in posledično hladijo našo zemljo. Težava pa je, ker iz takšnih oblakov ne dežuje – torej ni sonca in ni dežja! Takšna svetovna zatemnitev pomeni bolj slabo napoved za rastline ...

Zagotovo znaš naštetih še nekaj takih primerov, kako s trenutnim načinom življenja škodujemo svetu okoli sebe. Kaj misliš, lahko kaj naredimo, da bo bolje? Kako lahko poskrbimo, da bo Zemlja tako lepa, kot je sedaj, in da bo mamin vrt poln jagod? Potrebujemo takšne radovedne, odprte ljudi z veliko domišljije, kot si ti, da nam pomagajo pri postavljanju vprašanj, iskanju odgovorov na njih in z majhnimi spremembami poskrbeti za naš svet. Kdo ve, morda boš prav ti odkrila čisto čisto energijo, ki ne bo škodila nikomur! :)

Se že veselim, da bova naslednjič spet malo pokramljali – vedno me kaj novega naučiš :D

Tvoja Hana

Hana Majaron